

תורת הבטחון

פרשת שמיני

מפורש בדברי הגמ', שאע"פ שחטא, עדיין לא נשתנתה מהותו, שהוא בכלל ישראל, ועדיין הוא "עם סגולה" שהקב"ה בחר בו מכל העמים!!

אמונה במלחמת היצר

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֹהֶרֶן קָרֵב אֵל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חֲטָאתְךָ וְאֶת עֲלִיתְךָ וְכֹפֶר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת קִרְבֹּן הָעָם וְכֹפֶר בְּעֶדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' (ט-ז)

אהרן היה בוש וירא מלעבוד העבודה

ופרש"י וז"ל: "קרב אל המזבח - שהיה אהרן בוש וירא לגשת. אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת", עכ"ל.

אמנם, לא פי' רש"י, מדוע היה אהרן הכהן, בוש וירא מלגשת לעבוד עבודת הקודש. והטעם לכך איתא במדרש (תורת כהנים) [והובא בראשונים כאן] שהשטן הראה לאהרן תבנית דמות עגל, והיה אהרן מתיירא, שלא היה כדאי לעבוד עבודת הקודש. ולכן אמר לו משה, "קרב אל המזבח" ולא תירא, כי לכך נבחרת לעבודת הקודש.

עצת היצר

בדברי המדרש הללו נאמר יסוד גדול ונורא שנוגע לכל אחד מישראל, שכמה וכמה פעמים היצר הרע בא ומפתה ואומר לנו: "האיך תעבוד את השי"ת, הרי אינך במדריגה גבוהה כל כך שתהיה ראוי לעשות עבודה זו או מצוה זו או מעשה טוב זה, שהרי עשית עבירות, ואין השי"ת רוצה עבודתך".

טעות גדולה!

וזו טעות גדולה! שאין כזה מושג שאין כזה האדם במדרגה גבוהה שאינו יכול לעבוד את השי"ת! אפילו אם עשית כמה וכמה עבירות, מ"מ עדיין - "לכך נבחרת"! כל אחד מישראל, בחר בו השי"ת שיעבוד אותו - "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו"! ואפילו אם חטא, מ"מ השי"ת עדיין רוצה עבודת כל אחד ואחד.

איתא בגמ' (סנהדרין מד, 6): "אמר רבי אבא בר זבדא: אף על פי שחטא - ישראל הוא. אמר רבי אבא: היינו דאמרי אינשי אסא דקאי ביני חילפי אסא שמיה, ואסא קרו ליה", ע"כ.

אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו

ומאחר שליצר הרע יש כמה וכמה אופנים להוכיח לאדם שאינו ראוי לעבוד ה', אין עצה לעמוד כנגדו בלי עזר ממלך מלכי המלכים הקב"ה.

וכן איתא בקידושין (ל, ע"ג) "ת"ר קשה יצר הרע שאפילו יוצרו קראו רע, שנאמר: כי יצר לב האדם רע מנעוריו. אמר רב יצחק יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום, שנאמר: רק רע כל היום. ואמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, שנאמר: צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו", עכ"ל.

מבואר שמכיון שא"א להתגבר על יצרנו הרע אם אין הקב"ה עזרנו, צריך להתפלל תמיד שנינצל מכל תחבולות היצר הרע, ויעזרנו השי"ת להתגבר עליו.

בספר פלא יועץ (ע' עמל) הרחיב ע"ז קצת וז"ל: "והן אמת שיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אינו יכול לו, וצריך להקדים תפילה לצרה ורחמין למבעי מן קדם אלק"א על כל דבר פשע שיצילהו, ועל דבר טוב שיעזרהו, וכמו שכתבתי במקומו, אבל בתפלה לחוד לא סגי, שאם יתפלל אדם כל היום שיצילהו ה' מיצר הרע ושיעזרהו על דבר כבוד שמו והוא לא יתחזק על יצרו, הרי זו תפילת שוא", עכ"ל. ולכן אנו מתפללים: "ותצילני מפגע רע מיצר הרע" וכדומה. ודו"ק.

בטחון שיעזרהו השי"ת

והאריך בזה בעל חובות הלבבות (סג) וכתב שהגם שאין מקום לבטוח בהשי"ת על עיקר הבחירה למעשה מצוה, מ"מ מה שצריך לבטוח בהשי"ת הוא על השלמת מעשה המצוה, וז"ל, "אבל מה שראוי לבטוח עליו הוא גמר מעשה העבודה, אחר בחירתה בלב שלם ונאמן והסכמה והשתדלות בבר לבב וכוונה לשמו הגדול, ובזה אנחנו חייבין להתחנן אליו לעזור אותנו בו ולהורות אותנו עליו, כמו שכתוב: "הדריכני באמתך

יחוש ברע ויזדקק לטיפול מהיר. אם תראה שאינך מסתדר - תרים טלפון, ומיד נשלח לך עזרה.

רק התחיל הלילה והצרות התחילו. כל מה שאמרו לו - קרה. כמעט כל חולי המחלקה, אחד אחרי השני, התעוררו משנתם עם סיבוכים קשים. הרופא התרוצץ ממיטה למיטה וטיפל בחולים כמיטב יכולתו. אך כוחותיו היו דלים מדי ולא הצליח להעניק טיפול לכולם.

לפנות בוקר, בעודו מתמודד לבדו, להעניק טיפול לחולה פלוני, מת חולה אחר במחלקה בטרם הצליח להגיע אליו.

תבעו את הרופא באשמת רשלנות רפואית. בבית המשפט טען הרופא הנאשם בלהט: עבדתי במסירות נפש ממש, רצתי ממיטה למיטה ולא נחתי כלל. האם ניתן להאשים אותי? וכי נרדמתי על משמרת? הרי פשוט לא הספקתי להגיע לחולה שמת לבסוף, זה לא היה בכוח אנוש!

ענה השופט: אתה פושע! מי צריך את המסירות נפש שלך?! הרי אמרו לך שאם לא תסתדר תזעיק תגבורת, לא בקשו ממך לנסות להסתדר לבד. אתה אשם בגרימת מוות ברשלנות!

והנמשל: אחי מאה ועשרים יבוא האדם לפני הקב"ה ויטען: רבש"ע מסרתי נפש למענך. יאמר לו הקב"ה: מי ביקש ממך למסור נפש? למה לא "הרמת טלפון" לבקש עזרה. למה לא פנית אלי בתפילה: "רבש"ע אינני מסתדר, עזור לי!"

זה אחד מיסודות היהדות - תבקש עזרה. הקב"ה "עונה לעצמו בעת שועם אליו". אף פעם לא "תפוס" אצלו, ואף אין שיחה ממתינה. כביכול רב קווי, אין סוף קווים, והוא עונה מיד בצלצול הראשון...

זה היסוד שצריך להשתמש בו כל הזמן: לבקש עזרה, ברגעים הקשים לצעוק רבש"ע, עזור לי!!

ולמדני... וכל זה ראייה, שבחירתו הייתה במעשה העבודה, אך **התפלל אל האלקים על שני דברים: אחד מהם ליחד לבנו ולחזק בחירתו בעבודתו בהרחקת טרדות העולם מלבו ועיניו,** כמו שאמר: יחד לבבי ליראה שמך, גל עיני ואביטה וגו' העבר עיני וגו' הט לבי אל עדותיך וגו' והדומה להם. **והשני לחזק אבריו על השלמת המעשים בעבודתו,** והוא מה שאמר: הדריכני בנתיב מצותיך סעדני ואושעה, והרבה כמוהו. ואני עתיד לבאר אופני מפסידי החלק הזה ואופני השלמתו והדרך הנכונה בו בעזרת השם, "עכ"ל. נוקט שמאחר שאין יכולת ביד האדם לגמור המעשה מצד עצמו, ע"כ צריכים להתפלל, ולבטוח בביטחון גמור שיעזרנו הקב"ה לגמור אותו מעשה מצוה.

ועי' מש"כ בזה הרמב"ן (אמונה ונאמון, פ"א) וז"ל: "בטח בה" ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. הקדים להזהיר על הבטחון תחלה ואחר כך על המעשה הטוב, להודיע **שהבטחון הוא שיבטח בו שיעזרהו לעשות מצוותיו** ואלו אמר עשה טוב ובטח בה', הייתי אומר כי הבטחון הזה שהזהיר עליו הוא נאמר על שכר המעשה הטוב ולא על צרכי העוה"ז שהוא צריך אליהם לעזרהו ולסמכו, ר"ל הסבות והעניינים המתקנים מעשה הטוב, על כן אמר בתחלה בטח בה', **כלומר שיעזור ויסמוך אותו לעשות חפצו ומצותיו.** ואח"כ אמר ועשה טוב כלומר רדוף אחר המצוות והשתדל לעשות אותן, ואל תתרשל מלעשות הטוב מפני קוצר יכלתך, **כי יסמוך אותך ויעזור.** זהו פירוש "בטח בה" ועשה טוב". וזאת היא כוונתו בהקדימו צווי הבטחון לצווי המעשה הטוב, "עכ"ל.

וכל הבטחון הזה הוא רק אחר שכבר בחר לעשות מצוה ומשתדל לעשותה, אז צריך עזר מהשי"ת שיוכל לגמור אותה, אבל עצם הבחירה וההשתדלות לעשות את מעשה המצוות תלויה אך ורק ביד האדם.

משל נפלא:

וביאר זאת הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל (תפארת שמשון, פרשת כי תשא) על פי משל נפלא:

רופא עבד במחלקה שנועדה לחולים במצבים קשים במיוחד. בדרך כלל היו במחלקה שלושה רופאים, אך באותו לילה הסתפקה הנהלת בית החולים ברופא אחד בלבד.

אמנם, מראש הזהירוהו ואמרו לו: אנחנו מקוים שהכל יהיה בסדר, אבל יתכן שחולה פלוני יתעורר ויקים צעקות, חבירו בדיוק יהיה זקוק לקבל את תרופותיו, ובאותו רגע חולה שלישי